

RECENZIE REVIEWS

VLČKOVÁ, V., KANICHOVÁ, R. 2011. DEUTSCH FÜR HUMANWISSENSCHAFTEN. UNICERT III. 2. VYDANIE. BRATISLAVA: UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE, 2011. ISBN 978-80-223-3010-7.

Eva Szeherová

Predložená učebnica Deutsch für Humanwissenschaften. UNICert III (v týchto dňoch vychádza tretie prepracované vydanie) vznikla ako súčasť komplexu vysokoškolských učebníc pripravovaných v rámci projektu KEGA – Medzinárodný nemecký jazykový certifikát UNICert III pre spoločenské vedy Kk-06-086-00 (2006-2008). Je určená pre študentov nefilologických odborov nielen na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, ale aj na všetkých slovenských univerzitách (využíva sa aj na Fakulte aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave) a zodpovedá pokročilej úrovni C1 Spoločného európskeho referenčného rámca pre cudzie jazyky. Autorky modernej učebnice PhDr. Renáta Kanichová, PhD., a PhDr. Veronika Vlčková, PhD., patria k uznávaným vysokoškolským pedagógom, dlhodobo pôsobiacimi na Katedre jazykov FiFUK.

Učebnica predstavuje v slovenskej metodickej entite nielen nové obsahové zameranie a moderné diadaktické stratégie, ale najmä nový, na Slovensku neznámy a dlhé roky zaznávaný predmet výučby cudzieho jazyka – akademický a vedecký jazyk ako východisko a súčasť kultivovanej odbornej komunikačnej kompetencie.

Cieľom učebnice je poskytnúť recipientom komplex inovatívnych metodických stratégií k nácviku odbornej komunikačnej kompetencie ako mnohodomenzionálnej roviny v oblasti odborného jazyka spoločenských vied za účelom nadobúdania a prehľbovania nových odborných vedomostí z cudzojazyčných zdrojov a ich prezentácie na akademických a vedeckých podujatiach. Intenciou autoriek je predstaviť model stratégií lingvistických kompetencií, akademických a vedeckých konvencií a odborných vedomostí. Na pozadí tematickej, obsahovej, žánrovej a lexikálnej rôznorodosti prezentuje učebnica situácie blízke autentickému jazykovej interakcii v reálnom akademickom prostredí, ktoré podporujú ciele programu UNICert III. Učebnica zároveň prispieva k unifikácii a k štandardizácii výučby nemčiny ako odborného jazyka nielen na Katedre jazykov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK).

Učebnica je v súlade s cieľom štruktúrovaná do ôsmich tematických celkov, ktoré zohľadňujú spoločenskovedné zameranie štúdia na FiF UK. Témy ako vysokoškolské štúdium, svet reklamy, modely komunikácie, fenomén kreativity, výtvarné umenie, problematika internetu, kultúra a civilizácia, rodové štúdiá sú východiskom na interdisciplinárne prepojenie viacerých humanitne zameraných disciplín. Každá kapitola sprostredkúva žánrovú a jazykovú

mnohorakosť príslušnej tematiky. Vnútorne členenie jednotlivých kapitol vychádza zo základného modelu, ktorý sa v závislosti od tematickej osnovy lekcie a konkrétne stanovených cieľov modifikuje. Všeobecne platí, že prípravná fáza lekcie je zameraná na aktivizáciu bežnej a odbornej lexiky, práca s ťažiskovým vecným alebo odborným textom je zameraná na nácvik porozumenia textu na základe lexikálnych a syntagmatických jazykových prostriedkov a intenciou hlavnej časti lekcie je prehĺbiť a upevniť rutinné schémy pri práci s textom, určených na reprodukciu a ovládanie odbornej komunikačnej kompetencie v ústnom a písomnom prejave. Moderné didaktické postupy pri analýze textu z perspektívy autora textu ako abstrahovanie témy, intencie autora, výber kľúčových výrazov, obsahové členenie textu, identifikovanie problému, otázky a hypotézy, zhrnutie hlavných výpovedí, preformulovanie vybraných myšlienok z textu, modifikácia textových syntaktických štruktúr prispievajú k zvýšeniu úrovne kvalitnej receptívnej a reproduktívnej kompetencie študentov. Niektoré texty sú z didaktických dôvodov čiastočne upravené a najmä skrátené, čím sa síce nedodržalo odporúčanie väčšiny metodikov na použitie autentických, nie upravovaných textov, ale treba pozitívne hodnotiť zohľadnenie kritérií výpovednej hodnoty, jazykovej náročnosti, žánrovej pestrosti a ďalších požiadaviek kladených na komunikáty odborného štýlu.

Hoci učebnica nie je založená na systematickej vedomostnej progresii, vo všetkých lekciách sa venuje zvýšená pozornosť prevažne písomným a odborným komunikátom, ktoré obsahujú jazykové a štylistické prostriedky typické pre nemecký odborný štýl, vrátane vybraných gramatických štruktúr (pasív a náhradné formy pasívu, konjunktív, nepriama reč a i.). Širšia škála tematicky zameraného didaktizovaného textového materiálu je predpokladom mnohovrstvej použiteľnosti a kombinovania. Takto koncipovaná učebnica umožňuje učiteľovi selektívny výber kapitol, resp. ich častí, textov, komunikatívnych úloh a cvičení podľa aktuálneho zloženia cieľovej skupiny, t. j. zastúpenia jednotlivých spoločenskovedných disciplín a jazykovej úrovne študentov.

Široká škála vecných a odborných textov, ktoré skúmajú príslušnú tému z rôznych aspektov a súvislostí, umožňuje prácu aj s minimalizovanými informáciami (citáty, definície, charakteristiky pojmov) a kratšími textovými komunikátmi. Pri didaktickom spracovaní textov sa kladie veľký dôraz na sprístupnenie zákonitostí jazykovej produkcie: komplexné tvary a štruktúry, ktoré sa obsahovo i formálne líšia od tvarov a štruktúr v slovenčine. V oblasti lexikálnej kompetencie sa v učebnici vychádza z metódy funkčno-pojmového prístupu a nácviku sémantických kompetencií, ktoré sú pre dekodovanie odborného textu pri recepcii a produkcii odborného textu v cudzom jazyku mimoriadne dôležité. Aj z tohto dôvodu treba vyzdvihnúť sústredenie pozornosti autoriek na prácu s významnými slovnými spojeniami, akademickú slovnú zásobu a spoločenskovednú terminológiu a metódu sémantizácie v obsahovej a formálnej štruktúre pojmov v deskriptívnom kontexte. K prekladovým ekvivalentom sa správne siaha najmä vtedy, keď kontext neumožňuje bezproblémové dešifrovanie významu. Ekvivalentácia sa využíva aj ako prostriedok pri komplexných pojmoch alebo slovných spojeniach s cieľom vylúčiť nesprávny výklad slovnej zásoby. Dôraz sa kladie na nácvik špeciálnych lexikálnych jednotiek ako ustálené výrazy, kolokácie, fráзовé slová a ustálené vetné rámce, ktoré sú predpokladom na kultivovaný vedecký prejavu a tvorbu

akademických, resp. vedeckých textov v univerzitnom prostredí ako štrukturované zhrnutie, komentár, vyjadrenie názoru, vedecký diskurz, a iné mankové komunikáty.

Obrazový materiál (najmä reprodukcie umeleckých obrazov) korešponduje s rámcovým konceptom učebnice a s jeho funkčným zámerom, ktorý spočíva v podpore záujmu o novú tému a umožňuje nácvik náučného štýlu ako opis, definícia, vysvetlenie, interpretácia, charakteristika a i. Obrazy plnia funkciu priameho objektu odborného záujmu a práca s nimi je súčasťou odbornej prípravy študentov v primárnej podobe (pre študijné odbory dejiny umenia a kulturológia) alebo v sekundárnej (ostatné študijné odbory).

Ovládanie kultivovanej odbornej komunikačnej kompetencie, ku ktorej sa priraduje aj akdemická (vedecká) rétorická zručnosť, je predpokladom úspešného štúdia a stáva sa aj významným faktorom konkurencieschopnosti na trhu práce.

Učebnicou nemeckého jazyka *Deutsch für Humanwissenschaften. UNicert III* sa vypína absencia na knižnom trhu a poskytuje študentom možnosť systematicky a programovo sa zdokonaľovať v nemčine ako odbornom vedeckom jazyku.

Recenzentka

Doc. PhDr. Eva Szeherová, PhD.

Ekonomická univerzita v Bratislave

Fakulta aplikovaných jazykov

Katedra jazykovedy a translatológie

Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

Slovenská republika

Email: eva.szeherova@euba.sk